

**ปัญหาการกำหนดความรับผิดของผู้ประกอบการ
ในกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย**
**Problems in Determining Liability of The Business Operators for
Damage from Unsafe Products**

นรบดี ปัญญาเบกษา^{1*} และ สุรพล ศรีวิทยา²
Naraburdee Punyubaksa¹ and Suraphol Srivithaya²
¹นิสิตปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต
²ผู้อำนวยการหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต
*Email : por_zs_3d@hotmail.com

บทคัดย่อ

ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ตระหนักถึงปัญหาความไม่ปลอดภัยของสินค้าจึงได้บัญญัติพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ทั้งยังนำหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษ (punitive damage) มาบัญญัติไว้ในมาตรา 11 แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษต่อผู้ประกอบการไว้เพียงไม่เกิน 2 เท่าจากค่าเสียหายที่แท้จริง จึงส่งผลให้หลักการนี้ไม่สามารถใช้ได้ผลดีนักกับผู้ประกอบการที่มีกิจการขนาดเล็ก หรือขนาดใหญ่ที่มีเงินทุนในธุรกิจจำนวนมาก จึงเห็นควรที่จะให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในส่วนนี้ เพื่อให้หลักค่าเสียหายเชิงลงโทษสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพกับผู้ประกอบการในทุกๆระดับ นอกจากนี้ธุรกิจสังหาริมทรัพย์ของประเทศไทยในปัจจุบันมีการขยายตัวเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในเมืองหลวง และหัวเมืองเศรษฐกิจที่สำคัญต่างๆ ของประเทศไทย แต่ทว่าอสังหาริมทรัพย์ไม่ได้อยู่ขอบเขตของคำว่า “สินค้า” ตามที่พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ได้บัญญัติไว้ ด้วยเหตุนี้จึงเห็นควรที่บัญญัติเพิ่มอสังหาริมทรัพย์เข้าไปในความหมายของบทนิยามนี้ด้วย เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองจากการซื้อสินค้าที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : ค่าเสียหายเชิงลงโทษสินค้า

Abstract

Thailand is another country which is aware of this problem about insecurity which might happen because of the unsafe products. For this reason, Liability for Damage from Unsafe Products Act B.E.2551 (2008) was issued in an attempt to provide customer a protection and prevent business operator from performing any actions which violated customers' rights. Besides, a punitive damage was also ordained in the section 11 of this Liability for Damages Arising from Unsafe Products Act B.E.2551 (2008). However, the act determined that the court has power to

require the compensation of punitive damage form business operator not more than two times of the actual damage. Eventually, the punitive damage cannot be adequately enforced in case of punishing medium enterprises or large enterprises with large amount of fund used to run its business. Moreover, Thailand's today real estate business is vastly extended especially in the capital city and major economically leading cities. But, these constructions are real estates which are not defined as "products" according to Liability for Damage from Unsafe Products Act B.E.2551 (2008), section Since the act ordained that "products" is every type of movable properties produced or imported for commercial purposes, including agricultural products and electronic currents. For this reason, real property does not suit the definition of the word "products" and customers who purchased the real estates do not gain the protection under this act. The definition of the word "products", the real estate should be included in the category in order to give customers a wider coverage of protection.

Keywords :Punitive Damage, Products

บทนำ

ประเทศไทยก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่มองเห็นปัญหาความไม่ปลอดภัยของสินค้า รวมทั้งมีความต้องการที่จะคุ้มครองผู้บริโภคจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยโดยเฉพาะ จึงได้มีการบัญญัติพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ขึ้นมา โดยมีหลักการสำคัญคือ การให้ความคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยโดยนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) และหลักนำหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษ (Punitive Damage) มาบัญญัติไว้ในมาตรา 11 ซึ่งถือการพัฒนากฎหมายและส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางกฎหมายของประเทศไทยที่ดี

แต่อย่างไรก็ดี เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ไม่เกินสองเท่าของค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงได้นั้นถือได้ว่าเป็นมาตรการที่ดีที่จะทำให้ผู้ประกอบการเกิดความเกรงกลัวไม่ทำผิดซ้ำอีก แต่ทว่ามาตรการค่าเสียหายเชิงลงโทษที่ได้จำกัดเพดานค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้เพียง 2 เท่าจากค่าเสียหายที่แท้จริง ไม่สามารถใช้ได้ผลดีนักกับผู้ประกอบการขนาดกลาง และขนาดใหญ่ที่มีเงินทุนในธุรกิจจำนวนมาก เนื่องจากค่าเสียหายเชิงลงโทษไม่สามารถที่จะส่งผลกระทบต่อกิจการของผู้ประกอบการเหล่านี้ได้ ซึ่งจะทำให้การนำหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษที่ต้องการให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัว และป้องปรามไม่ให้ผู้อื่นเลียนแบบบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษได้ ผู้เขียนจึงเห็นควรที่จะให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในส่วนนี้ เพื่อให้หลักค่าเสียหายเชิงลงโทษสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพกับผู้ประกอบการในระดับ

นอกจากนี้ ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ธุรกิจเกี่ยวกับบ่อสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทยได้ขยายตัวออกเป็นอย่างมาก โดยจะเห็นได้จากการสร้างอาคาร บ้านจัดสรร หรือคอนโดมิเนียมเป็นจำนวนมาก และจะเห็นได้ว่ามีชาวอยู่

ตลอดว่าสิ่งก่อสร้างเหล่านี้มีลักษณะไม่พึงประสงค์ต่างๆมากมาย เช่น ทรุด ร้าว หรือถล่ม เป็นต้น ทำให้ผู้บริโภคที่ซื้อเกิดความไม่มั่นใจที่จะอยู่อาศัย หรือใช้งาน แต่อย่างไรก็ตามสิ่งก่อสร้างเหล่านี้มีลักษณะเป็นอสังหาริมทรัพย์ จึงไม่อยู่ในขอบเขตของคำว่า “สินค้า” ตามที่พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ที่บัญญัติไว้ว่า สัหาริมทรัพย์ทุกชนิดที่ผลิตหรือนำเข้าเพื่อขาย รวมทั้งผลิผลเกษตรกรรม และให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้า ซึ่งจะเป็นได้ว่าบทนิยามของคำว่า “สินค้า” ไม่ได้รวมถึงอสังหาริมทรัพย์เอาไว้ด้วยเลย จึงควรที่จะมีการบัญญัติให้สินค้าหมายความรวมถึงอสังหาริมทรัพย์ด้วย เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค และพัฒนากฎหมายของไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิดทฤษฎี วัตถุประสงค์ และหลักเกณฑ์การกำหนดความรับผิดของผู้ประกอบการในกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัยทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวกับการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษ และขอบเขตของการกำหนดความหมายของสินค้า ทั้งข้อดี และข้อเสียที่เป็นประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว
- 2.3 เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาของกฎหมายไทยและกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวกับการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษ และขอบเขตการกำหนดความหมายของคำว่าสินค้าที่สามารถนำมาใช้พัฒนากฎหมายไทย
- 2.4 เพื่อค้นหาหลักเกณฑ์และข้อเสนอแนะที่เหมาะสมในการนำหลักเกณฑ์ค่าเสียหายเชิงลงโทษ และขอบเขตการกำหนดความหมายของคำว่าสินค้านำมาใช้ในกฎหมายไทยให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

- 3.1 ศึกษาประวัติความเป็นมา และการนำหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษมาบังคับใช้สำหรับความเสียหายที่เกิดจากสินค้าไม่ที่ปลอดภัยทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
- 3.2 ศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับค่าเสียหายเชิงลงโทษ ประวัติความเป็นมา ความหมาย วัตถุประสงค์ และหลักเกณฑ์ของการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษสำหรับความรับผิดในผลิตภัณฑ์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
- 3.3 ศึกษาข้อดีข้อเสีย ของการนำหลักเกณฑ์ค่าเสียหายเชิงลงโทษมาปรับใช้ในพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 รวมทั้งเสนอหลักเกณฑ์ และมาตรการทางกฎหมายเพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน
- 3.4 ศึกษาการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 และกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์ของต่างประเทศ
- 3.5 ศึกษาขอบเขตการกำหนดความหมายของคำว่าสินค้าของกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์ทั้งของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 และกฎหมายต่างประเทศ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

4.1 ปัญหาทางกฎหมายของประเทศไทยต่อการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษต่อผู้ประกอบการ ในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นเนื่องจากสินค้าไม่ปลอดภัยตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ที่มีผลต่ออำนาจของศาลในการใช้ดุลยพินิจในการกำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษ

4.2 ปัญหาการใช้ดุลยพินิจของศาลที่จะนำมาเป็นในปัจจัยสำคัญในการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษ เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัยต่อผู้ประกอบการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษ และเกิดผลประโยชน์ต่อสังคมมากที่สุด

4.3 ปัญหาทางกฎหมายของประเทศไทยในการกำหนดขอบเขตของคำว่าสินค้าตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 เพื่อให้กฎหมายของประเทศไทยมีผลบังคับใช้ได้ทั่วถึง และเหมาะสมกับสังคมในปัจจุบันมากที่สุด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารรายงานวิจัยและรายงานวิชาการ วิทยานิพนธ์ และสารนิพนธ์ บทความวิจัยและบทความวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนคำพิพากษาทั้งของประเทศไทยและในต่างประเทศ แล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์เชิงตรรกวิทยา (Logical Analysis) เพื่อติดตามหลักเหตุผลแห่งกฎหมายซึ่งนำไปสู่สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปและวิจารณ์ผล

สินค้าเป็นสิ่งที่คนทุกคนซื้ออยู่ในทุกวันจึงถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในยุคปัจจุบัน หากสินค้ามีความไม่ปลอดภัยในตัวสินค้านั้น ย่อมทำให้มนุษย์อาจได้รับอันตรายจากสินค้า ซึ่งอาจจะเป็นอันตรายเพียงเล็กน้อย หรืออันตรายมากจนถึงแก่ชีวิตก็เป็นไปได้ จึงจำเป็นจะต้องมีกฎหมายเข้ามาคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อให้สามารถใช้สินค้าได้อย่างปลอดภัย

ในปัจจุบัน ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่เห็นความสำคัญของความปลอดภัยของสินค้าจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค และเพื่อเป็นการป้องปรามผู้ประกอบการให้มีความระมัดระวังในการผลิตสินค้าของตนไม่ใช่จะหวังแต่กำไรเพียงอย่างเดียวโดยไม่สนใจความปลอดภัยของผู้บริโภค นอกจากนี้พระราชบัญญัตินี้ยังได้นำหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษมาบัญญัติในตามมาตรา 11(2) ซึ่งให้อำนาจศาลที่จะกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษได้ไม่เกิน 2 เท่าจากค่าเสียหายที่แท้จริง แต่ทว่ายังไม่เพียงพอต่อการป้องปรามผู้ประกอบการที่มีกิจการขนาดกลาง และขนาดใหญ่ได้ จึงส่งผลให้ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษได้ นอกจากนี้แม้ศาลจะสามารถนำพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 42 ที่จะทำให้สามารถกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นจำนวนเงินได้ไม่เกิน 5 ของค่าเสียหายที่แท้จริงในกรณีที่ค่าเสียหายที่แท้จริงไม่เกิน 50,000 บาทซึ่งหากคำนวณเป็นจำนวนเงินแล้วศาลจะสามารถลงโทษตามมาตรานี้ได้สูงสุดคือ 250,000 บาทเท่านั้น โดยหากค่าเสียหายที่แท้จริงเกินกว่าห้าหมื่นบาท ศาลจำต้องกลับไปใช้การกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษในอัตรา 2 เท่าจากค่าเสียหายที่

แท้จริงเช่นเดิม ซึ่งหากเป็นในกรณีที่ศาลกำหนดค่าเสียหายที่แท้จริงจำนวน 60,000 บาท จะไม่สามารถนำเพดานไม่เกิน 5 ล้านบาทมาใช้ได้ ต้องกลับไปใช้ 2 เท่าดังนี้เช่นเดิม ซึ่งจะทำให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษได้เพียงไม่เกิน 120,000 บาทเท่านั้น ต่างกับในกรณีที่ค่าเสียหายมีเพียงแค่ 50,000 บาท ศาลสามารถที่จะได้กำหนดได้สูงสุดถึง 250,000 บาท จึงทำให้กฎหมายในการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนี้ไม่เกิดความยุติธรรม รวมไปถึงการที่จำกัดการกำหนดค่าเสียหายไว้เพียง 2 เท่านี้ อาจจะไม่เหมาะสมที่จะนำมาลงโทษทุกรายให้สำนึกถึงการกระทำความผิดของตนได้ เพราะค่าเสียหายเชิงลงโทษที่ศาลกำหนดได้นั้นมีจำนวนน้อยเกินไปเมื่อเทียบกับทุนประกอบการของผู้ประกอบการบางราย

ทั้งนี้ในต่างประเทศเองก็มีบางประเทศที่นำหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษมาใช้ และก็มีบางประเทศที่ไม่นำหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษนี้มาใช้ เช่น ประเทศญี่ปุ่น และประเทศฝรั่งเศส เป็นต้น เนื่องจากประเทศเหล่านี้มองเห็นว่าหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษนี้เป็นการไม่ยุติธรรมกับผู้ประกอบการ เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ผู้ประกอบการควรจะรับผิดชอบเพียงเท่าที่เกิดความเสียหายขึ้นจริงเท่านั้น แต่ทั้งนี้ก็มีอีกหลายประเทศที่กลับมองว่าหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษนี้เป็นมาตรการที่ดีในการป้องปรามผู้ประกอบการให้คำนึงถึงผู้บริโภค ทั้งยังเป็นการทำให้ผู้ประกอบการรายอื่นไม่เลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์สำหรับผู้บริโภค โดยประเทศที่นำหลักการนี้มาใช้กับกฎหมายความรับผิดชอบต่อสินค้า ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศไทย เป็นต้น นอกจากนี้สหภาพยุโรปก็ยอมรับหลักการค่าเสียหายเชิงลงโทษเช่นกัน ซึ่งจะเห็นได้จากข้อกำหนดสหภาพยุโรปที่เปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกสามารถกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัยได้โดยประเทศสมาชิกจะกำหนดเพดานไว้มากกว่า 70 ล้าน ECU ก็ได้ ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกาเองนั้นไม่ได้มีการกำหนดเพดานในการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไว้เลย จึงทำให้มีการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นจำนวนเงินสูงกว่าค่าเสียหายที่แท้จริงหลายเท่าตัวมาก

จากที่กล่าวมาจึงเห็นควรที่จะปรับปรุงกฎหมายในส่วนนี้ให้กว้างมากขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบันที่ค่าน้ำมันมีจำนวนน้อยลง โดยการนำเอาข้อจำกัดในการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษนี้ออกจากที่กำหนดในมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ที่ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษได้ไม่เกิน 5 เท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงในกรณีที่ค่าเสียหายที่แท้จริงไม่เกินห้าหมื่นบาท เป็นให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษได้ไม่เกิน 5 เท่าของค่าเสียหายที่แท้จริง เพื่อให้ศาลมีอำนาจในการที่กำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษได้กว้างมากขึ้นให้เหมาะสมกับผู้ประกอบการแต่ละรายอย่างเหมาะสมกับขนาดของกิจการ และความเสียหายที่เกิดขึ้นประกอบกับความร้ายแรงของพฤติกรรมของผู้เสียหาย ซึ่งหากนำเอาข้อจำกัดในการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษนี้ออกทั้งหมดอาจจะเกิดปัญหาที่ว่ามีการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษที่มากจนเกินไปจนอาจทำให้ผู้ประกอบการล้มละลาย หรืออาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจระดับชาติตามมาได้ ดังนั้นการแก้ไขปรับปรุงนี้ก็จะไม่เป็นการเปิดช่องให้เกิดการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษในจำนวนที่มากจนเกินไปอีกด้วย

อีกประเด็นหนึ่งเกี่ยวกับกฎหมายความรับผิดชอบต่อสินค้าของประเทศไทยที่เป็นปัญหาคือการนิยามคำว่า “สินค้า” ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ที่ได้ให้ความหมายของ สินค้า ว่าหมายถึง สิ่งหามิทรัพย์ทุกชนิดที่ผลิตหรือนำเข้าเพื่อขาย รวมทั้งผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม และให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้า จึงทำให้สินค้าตามพระราชบัญญัตินี้มีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

สินค้าต้องมีลักษณะเป็นสังหาริมทรัพย์

สินค้าต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อขาย

สินค้าต้องเป็นสิ่งที่ถูกผลิตหรือนำเข้า

จึงเกิดปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตนิยามของคำว่า สินค้า เนื่องจากว่าอสังหาริมทรัพย์ไม่ได้อยู่จัดอยู่ให้เป็นสินค้าตามมาตรา 4 นี้ จึงไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งขัดกับสังคมในยุคปัจจุบันที่มีผู้ประกอบการที่ประกอบกิจการธุรกิจอสังหาริมทรัพย์จำนวนมาก และมีการก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์เพื่อขายในเชิงพาณิชย์ อาทิเช่น คอนโดมิเนียม และบ้านจัดสรร เป็นต้น โดยการจะสร้างสิ่งเหล่านี้ก็มักจะเกิดปัญหาตามมาเมื่อผู้บริโภคใช้งานไปได้ไม่นาน ไม่ว่าจะเป็นบ้านทรุด หรือที่พบบ่อยมากคือบ้านหรือคอนโดราวจึงเป็นแนวยาว ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยสำหรับการอยู่อาศัยของผู้บริโภค แต่กฎหมายความรับผิดในสินค้าของประเทศไทยก็ยังไม่คุ้มครองมาตลอดมาจนถึงในส่วนนี้

ทั้งนี้กฎหมายความรับผิดต่อสินค้าในต่างประเทศก็ได้มีการนิยามขอบเขตของคำว่า สินค้า ที่แตกต่างกันออกไปดังนี้

1. ประเทศญี่ปุ่น

คำว่า สินค้า กฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์ของญี่ปุ่นได้ให้นิยามไว้ว่าหมายถึง อสังหาริมทรัพย์ใด ๆ ซึ่งถูกผลิตหรือแปรสภาพ

2. สหภาพยุโรป

คำว่า “สินค้า” หมายถึง อสังหาริมทรัพย์ทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นประกอบเป็นส่วนหนึ่งของอสังหาริมทรัพย์อื่น หรือของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกผลิตในเชิงอุตสาหกรรม และให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้าด้วย โดยในช่วงแรกไม่ได้บัญญัติให้ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปศุสัตว์ หรือผลิตผลทางการเกษตรที่ไม่ได้ผ่านการแปรรูปทางอุตสาหกรรมเป็นสินค้าด้วย แต่ต่อมาได้เกิดวิกฤตการณ์ระบาดของโรคคว่ำบ้าในยุโรป จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ข้อตกลงสหภาพยุโรป EC Directive 85/374 EEC โดยบัญญัติสินค้าหมายความรวมถึงผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรปศุสัตว์ ได้แก่ เนื้อสัตว์ ไข่ ไข่ฟัก ผลไม้ สัตว์ทะเล หรือปศุสัตว์ที่ยังไม่ได้ผ่านการแปรรูปด้วยกระบวนการผลิตอยู่ในความหมายของคำว่า “สินค้า” ด้วย ส่วนอสังหาริมทรัพย์ หรือวัตถุติดตามธรรมชาติเช่น น้ำมันดิบ หิน แร่ธาตุต่างๆ ที่ยังไม่ได้ผ่านการแปรรูป ยังคงไม่ได้อยู่ในความหมายของสินค้า

3. ประเทศสหรัฐอเมริกา

คำว่า “สินค้า” คือ ทรัพย์สินที่ได้ถูกจำหน่ายในรูปแบบของการพาณิชย์เพื่อใช้งาน หรือบริโภค ส่วนทรัพย์สินประเภทที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ หรือกระแสไฟฟ้า ซึ่งจะเป็นสินค้าก็ต่อเมื่อมีการใช้งาน หรือบริโภค โดยมีการจำหน่ายทางพาณิชย์กรรม ส่วนการบริการแม้ว่าจะถือเป็นการพาณิชย์ก็ไม่อยู่ในคำนิยามของคำว่าสินค้า รวมถึงเลือด และเนื้อเยื่อของมนุษย์อีกด้วยที่ไม่ได้อยู่ในความหมายของคำว่าสินค้าโดยสิ่งที่ถือว่าเป็นสินค้าน่าจะมีลักษณะเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยก็ต่อเมื่อเวลาที่ขายหรือจำหน่าย มีความไม่ปลอดภัยอันเนื่องมาจากการผลิต การออกแบบ หรือมีความไม่ปลอดภัยเนื่องจากมีคำสั่งหรือคำเตือนไม่เพียงพอ

4. ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษให้คำนิยามของคำว่า สินค้า ว่าหมายถึง สินค้า บริการ สารสนเทศที่มีรูปแบบดิจิทัล และอสังหาริมทรัพย์ รวมถึงสิทธิ หรือหนี้ โดยได้กำหนดไว้ในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าทั้งสหภาพยุโรป ประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย ได้มีการกำหนดนิยามของคำว่าสินค้าไว้คือ อสังหาริมทรัพย์ทุกชนิดที่มีการขายในเชิงพาณิชย์เท่านั้น ไม่หมายความรวมถึงอสังหาริมทรัพย์ที่มีเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษที่ได้กำหนดให้สินค้าหมายความรวมถึงอสังหาริมทรัพย์ที่มีมีการใช้งานหรือบริโภค โดยมีการจำหน่ายในทางพาณิชย์กรรมให้อยู่ในความหมายของคำว่าสินค้าที่จะได้รับความ

คุ้มครองจากกฎหมายความรับผิดในสินค้าไม่ปลอดภัยด้วย ดังนั้นจากปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมของประเทศไทยในปัจจุบันที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แม้ผู้บริโภคที่ซื้อทรัพย์สินที่มีลักษณะเป็นอันตรายหรืออาจได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในบางส่วนแต่ในการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2552 แต่การดำเนินคดีผู้บริโภคโดยทั่วไปมีการดำเนินคดีตามกฎหมายปกติ กล่าวคือภาระการพิสูจน์จะตกอยู่กับผู้บริโภคที่เป็นผู้กล่าวหา ซึ่งเป็นการยากที่จะพิสูจน์ถึงความผิดของผู้ประกอบการ ต่างจากพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ที่ได้นำหลักความรับผิดโดยเด็ดขาดเข้ามาใช้ ทำให้ภาระการพิสูจน์ตกไปอยู่กับผู้ประกอบการ ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคได้รับความเป็นธรรม และดำเนินคดีกับผู้ประกอบการได้สะดวกยิ่งขึ้น จึงเห็นควรที่จะมีการแก้ไขปรับปรุงข้อบัญญัติของกฎหมายในส่วนนี้เพิ่มเติม โดยควรกำหนดให้อสังหาริมทรัพย์ทุกชนิดที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ เช่น คอนโดมิเนียม และบ้านจัดสรร เป็นต้น อยู่ในความหมายของสินค้าที่ได้รับ ความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองที่ครอบคลุมมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการอสังหาริมทรัพย์มีความรับผิดชอบต่อสิ่งก่อสร้างของตนเองมากยิ่งขึ้นอีกด้วย ซึ่งจะเป็นการพัฒนากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศไทยให้เหมาะสมกับยุคสมัยในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1) พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นมาโดยมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองผู้ที่ได้รับความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย สำหรับสินค้าที่ถูกผลิตขึ้นเป็นจำนวนมาก และยังมีเจตนาเพื่อป้องกันผู้ประกอบการให้ไม่ประมาทในการดำเนินกิจการของตน หรือมุ่งเน้นกำโรงจนเกินควรโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค จึงได้มีการนำหลักค่าเสียหายเชิงลงโทษมาใช้ในกฎหมายความรับผิดต่อสินค้านี้ โดยให้ศาลมีอำนาจกำหนดจำนวนเงินเป็นค่าเสียหายเชิงลงโทษได้ไม่เกิน 2 เท่าจากค่าเสียหายที่แท้จริงตามมาตรา 11(2) แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 นอกจากนี้หากผู้ประกอบการมีพฤติกรรมที่ร้ายแรงศาลสามารถอาศัยอำนาจตามมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ที่จะกำหนดจำนวนค่าเสียหายเชิงลงโทษได้ไม่เกิน 5 เท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงในกรณีที่ค่าเสียหายที่แท้จริงไม่เกินห้าหมื่นบาท จึงขอเสนอแนะให้ปรับปรุงเพิ่มเติมมาตรา 11(2) แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 เพื่อให้กฎหมายเหมาะสมกับผู้ประกอบการแต่ละรายมากยิ่งขึ้น และเข้ากับยุคสมัยในปัจจุบันได้มากยิ่งขึ้นดังนี้

“มาตรา 11 นอกจากค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ศาลมีอำนาจกำหนดค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

2) หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ประกอบการได้ผลิต นำเข้า หรือขายสินค้าโดยรู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือมิได้รู้เพราะความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือเมื่อรู้ว่าสินค้าไม่ปลอดภัยภายหลังจากการผลิต นำเข้า หรือขายสินค้านั้นแล้วไม่ดำเนินการใดๆ ตามสมควรเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหาย ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ไม่เกินห้าเท่าของค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงนั้น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ต่างๆ เช่น ความร้ายแรงของความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ การที่ผู้ประกอบการรู้ถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้า ระยะเวลาที่ผู้ประกอบการปกปิดความไม่ปลอดภัยของสินค้า การดำเนินการของผู้ประกอบการเมื่อทราบว่าเป็นสินค้า

นั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการได้รับ สถานะทางการเงินของผู้ประกอบการการที่ผู้ประกอบการได้บรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น ตลอดจนการที่ผู้เสียหายมีส่วนในการก่อให้เกิดความเสียหายด้วย”

นอกจากนี้ประเด็นของขอบเขตความหมายของสินค้าตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ขอเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขโดยการเพิ่มอสังหาริมทรัพย์ให้อยู่ในขอบเขตของคำว่าสินค้า เพื่อให้ผู้บริโภคที่ซื้อทรัพย์สินที่มีลักษณะเป็นอสังหาริมทรัพย์ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วยดังนี้

“มาตรา 4 สินค้า หมายถึง สงหากริมทรัพย์ทุกชนิดที่ผลิตหรือนำเข้าเพื่อขาย รวมทั้งผลิตผลเกษตรกรรม และให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้า และอสังหาริมทรัพย์ที่มีผลิตขึ้นเพื่อขายในเชิงพาณิชย์”

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับการชี้แนะจาก ศาสตราจารย์ ดร. สมปอง สุจริตกุล ศาสตราจารย์พิเศษจรูญ ภักดีธนากุล พันตำรวจโท ดร.สุธี เอี่ยมเจริญยิ่ง รวมทั้งอาจารย์ ดร. สุรพล ศรีวิทยา อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการซึ่งให้คำปรึกษาแนะนำและข้อเสนอแนะ ตลอดจนช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ของงานวิจัยฉบับนี้จนสำเร็จ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยรังสิตและคณาจารย์ทุกๆ ท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แกข้าพเจ้า

ขอขอบพระคุณครอบครัว และเพื่อนร่วมรุ่นทุกคน ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่ผู้เขียนมาโดยตลอด คุณค่าและคุณประโยชน์จากงานวิจัยฉบับนี้ ขอมอบบูชาแด่บิดา มารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอรับไว้แต่ผู้เดียว

เอกสารอ้างอิง

- มานิตย์ จุมปา. (2554). คำอธิบายกฎหมายความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดา ธนิตกุล. (2553). กฎหมายความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน.
- สุขุม สุภนิตย์. (2544). คำอธิบายกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชนจำกัด.